

„Ez velünk történt!”

(Elhangzott Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől 2015. július 7-én, az Új világ született – Európai testvérháború 1914-1918 című kiállítás megnyitóján.)

Egy éve immár, hogy az első világháború kirobbanásának századik évfordulójára emlékeztünk, s elindítottuk azt a megemlékezés-folyamot, amelynek egyik jelentős állomása a most megnyíló emlékkiállítás.

Nem volt még olyan háború a világon, amelyet ne láttak volna másképp a győztesek és a vesztesek. És olyan háború sem volt még, amelyet győzelemtől vagy vereségtől függetlenül el ne átkoztak volna az anyák és apák, a menyasszonyok, a feleségek, a gyermekek, akiknek a fiuk, a vőlegényük, a férjük, az apjuk odaveszett a harctereken. Odavesztek ők, a „rohamparasztok, a haláljobbágyok, az ároknapszamosok”, ahogy Somogyvári Gyula írja. Ezeknek az elnevezéseknek szörnyő valóság háttere van. Ez a kiállítás segít megérteni, hogy pontosan mi is ez a háttér.

Hősi halált haltak – mondták és mondjuk, amikor meg akarjuk adni a végtisztességet azoknak, akik értünk és helyettünk haltak meg. Felmerülhet bennünk a kérdés: így lesz ez, míg világ a világ?

Elgondolkodunk azon, hogy Damoklész kardjaként nem függ-e a fejünk fölött mindig egy még nagyobb háború? Úgy kell élnünk, hogy ez ne fordulhasson elő. Ne fogyasszuk el és ne éljük fel mohón és értelmetlenül azt, amit ez a Föld kínál nekünk, tegyünk meg mindent, hogy az embertársunk hazájában is élhető legyen az élet, tanítsuk meg a gyermekeinket, hogy tiszteljék és szeressék a szüleiket, a tanítóikat, a társaikat. Hogy ne legyen igaz az a megállapítás, hogy „az első világháború mindent megváltoztatott Európában: a határokat, a politikai rendszereket, a lelkeséget és az erkölcsöket is”. A XX. század lelkesége az önzés kiteljesedése egyéni és közösségi szinten, erkölcsé pedig követi ezt a képletet: semmi sem tilos, ami nekem jó. Nem tilos ölni, annál kevésbé, mert az ölés gépesítve van éppen az első

világháború óta, nem kell az ellenség, a másik ember haláltusájával szemtől szembe bíbelődni. Nem tilos hazudni sem, hiszen a hazugság megtermi a maga gyümölcsét. Nem tilos csalni és becsapni a másikat: nézzék csak meg a Párizs-környéki békét 1920-ban aláíró készülő miniszterelnököket, amint felkészületlenül nyelik az utódállamok által nekik beadagolt hamis adatokat és tényeket, s eszükbe sem jut meggyőződni azok igaz vagy hazug voltáról. Nem tilos aztán, a két világháború között és ma sem, illúziókba ringatni magunkat afelől, hogy „ez velünk nem történhet meg”!

Ez a kiállítás sok mindenre rávilágít. De a legfontosabb üzenete az, hogy bizony, „ez velünk történt!”... A többi harcoló féllel is, igen, tudjuk. De vannak helyzetek, amikor arra kell összpontosítanunk, hogy mivelünk, igen, velünk, magyarokkal, ez még egyszer ne történhessék meg. Tudjuk, hiszen mindnyájan tanultunk történelmet, sőt, apáink, nagyapáink át is élték a második világháborút, de az első nagy sokk mégis az angolok által Nagy Háborúnak nevezett vérfürdő volt. Mára azonban elszunnyadhatott bennünk az éberség, azt hihetjük, hogy soha többé nem ismétlődhet meg az értelmetlen tömeggyilkolás.

Figyelmeztessen erre bennünket az a szörnyű négy esztendő! És vessük jól az eszünkbe és a szívünkbe, hogy amelyik nemzet nem tiszteli a múltját és nem vonja le belőle a tanulságokat, annak nincs se jelene, se jövője. Tiszteljük hősi halottainkat, hogy méltók legyünk arra, hogy az utódaiknak nevezhessük magunkat, különben nem vagyunk érdemesek arra, hogy olyan országban, olyan Európában éljünk, ahol nincs háború.